

HET LEERKRACHTENTEKORT EN ANTWOORDEN VAN BRUSSELSE SCHOLEN (BXL ZKT LKR 2022)

In deze fiche verzamelde het Onderwijscentrum Brussel **goede praktijken en tips** uit **Brusselse scholen**. Dit zijn niet altijd duurzame, langetermijnoplossingen, maar ze kunnen de school en leerkrachten wel **ademruimte geven**, en leerlingen **opnieuw tot leren** brengen.

Ga steeds op zoek naar een aanpak **op maat van je school, je team én je leerlingen**.

Het gaat zowel om **praktijken uit het basisonderwijs (BO)** als **secundair onderwijs (SO)**, omdat ze inspirerend kunnen zijn voor elkaar.

1. **Leerkrachten aantrekken en houden**
2. **School intern reorganiseren**
3. **Inhoudelijke bijsturingen**
4. **Samenwerkingen**

1. LEERKRACHTEN AANTREKKEN EN HOUDEN

MAAK VAN JE SCHOOL EEN UNIEKE WERKPLEK (BO + SO)

Durf je school te onderscheiden:

- een uniek pedagogisch project
- een andere manier van school maken
- vernieuwende schoolorganisatie
- vernieuwend personeelsbeleid

GA OP ZOEK IN JE LOKALE NETWERK (BO + SO)

Organiseer een informatieve workshop voor potentiële zij-instromers in het lokale gemeenschapscentrum of op een oudercontact. Of wie weet, zitten er tussen de oud-leerlingen wel onontgonnen lesgeeftalent.

TALENT FOR TEACHING VOOR ZIJ-INSTROMERS (BO + SO)

Geef potentiële zij-instromers de kans om te proeven van het leerkrachtenberoep door een hen een periode of enkele momenten te laten meedraaien als co-teacher.

TALENT FOR TEACHING VOOR SCHOLIEREN (SO)

Teken in op het project Talent for Teaching van het Onderwijscentrum Brussel en laat je scholieren de overweging maken om leerkracht te worden.

WERK ACTIEF SAMEN MET EEN LERARENOPLEIDING (BO + SO)

Creëer een aanbod op je school voor stage en/of werkplekleren. Geef iemand op school de nodige tijd en ruimte om stagiaires te begeleiden.

TALENTENTEAM (BO)

De klasleerkrachten staan niet volledig in voor alles. Er zijn taalleerkrachten, wiskundeleerkrachten, muzische leerkrachten ... Dit maakt dat je leerkrachten kan aantrekken die vooral hun expertise en interesse willen inzetten.

AANVANGSBEGELEIDING OP MAAT (BO + SO)

Er bestaan heel veel inzichten en informatie over goede aanvangsbegeleiding. Het durven differentiëren in aanvangsbeleid (geen standaardaanpak) versterkt de competenties en betrokkenheid van de starter.

EIGEN LEERKRACHT ALS AMBASSADEUR (BO + SO)

Stimuleer en ondersteun de eigen leerkrachten om in hun persoonlijk netwerk op zoek te gaan naar kandidaten, die enkele dagen mogen komen 'proeven' in de school (co-teachen).

GA OP ZOEK NAAR COMPLEMENTAIRE PROFIELEN (BO + SO)

Ergotherapeuten, logopedisten ... kunnen een waardevolle invulling geven aan delen van het curriculum.

BLIJF INZETTEN OP WERKBAAR WERK (BO + SO)

Ook al zijn er (veel) tekorten, de leerkrachten die er wel zijn, verdienen de nodige zorg, aandacht en ondersteuning. Blijf kiezen voor professionalisering (OCB) en maak werk van werkbaar werk: voldoende werkplezier, aanvaardbare stress, balans werk-privé en kansen om te leren.

RANDVOORWAARDEN WERKOMGEVING (BO + SO)

Werkbaar werk betekent ook het creëren van een aangename en comfortabele werkomgeving (bv. uitrusting van de klassen en ondersteunend materiaal; een fijne leraarskamer via de VGC-subsidie; parkeergelegenheid als de school moeilijk te bereiken is met openbaar vervoer ...).

IMAGO VERBETEREN (BO + SO)

We hebben weinig impact op het maatschappelijk beeld over het leerkrachtenberoep. Zet toch lokaal in op het leerkrachtenimago: stimuleer waarderende initiatieven van ouders en leerlingen en zet ze in de verf, laat de buurt en werknemers uit andere sectoren kennismaken met het werk van je leerkrachten ...

INZETTEN VAN "DUALE" LERAREN (BO + SO)

Naast zij-instromers zijn er professionals die aanvullend aan hun huidige job ook leerkracht willen zijn. Ze geven hun opgebouwde expertise graag door aan kinderen en jongeren door een aantal uur per week voor de klas te staan.

PROFESSIONALISERING OP DE WERKVLOER (BO + SO)

De leerkrachten die wel blijven kiezen voor de school, verdienen professionaliseringsmogelijkheden. Kies voor professionalisering op school, op de werkvloer én vraag aan de opleidingspartner om zich aan te passen aan de huidige context.

2. SCHOOL INTERN REORGANISEREN

ONDERSTEUNENDE TAKEN VIA OUDERS (BO + SO)

Creëer een vrijwilligersteam van ouders die kunnen ingeschakeld worden voor ondersteunende taken (bv. Voorlezen, begeleiden van zelfstandig werk, onderwijsassistent, leerlingen begeleiden naar zwembad).

INSCHAKELN VAN HET LOKALE NETWERK (BO + SO)

Creëer een vrijwilligersteam via organisaties en/of bedrijven (sociaal engagement) in je nabije omgeving (ondersteunende taken of inhoudelijke expertise).

SCHOOLINTERNE TUTORING (BO + SO)

Schakel oudere leerlingen of studenten in om grotere klasgroepen toch goed te begeleiden.

GRAADSKLAS (MET CO-TEACHING) (BO + SO)

Er is niet altijd voor elke klas op elk moment een leerkracht. Werk met graadklassen en co-teaching om twee klassen toch op een kwaliteitsvolle manier op te vangen.

ZELFSTANDIGE VERWERKINGSOPDRACHTEN (BO + SO)

Verdeel de inzet van een leerkracht over meerdere klassen door instructie in blokken af te wisselen met zelfstandige verwerkingsopdrachten, die begeleid worden door een vrijwilliger of niet-leerkracht,

VAKLEERKRACHTEN IN HET BASISONDERWIJS (BO)

Door het inzetten van een vakleerkracht (bv. Muzische vorming, Frans) kan de klasleerkracht een andere klas opvangen, zorgtaken opnemen of co-teachen. Creëer ruimte door uren lichamelijke opvoeding doordacht in te zetten.

ZELFSTANDIG WERK GROEPEREN (BO + SO)

Het groeperen van zelfstandig werk van verschillende klassen op hetzelfde moment, creëert ruimte voor leerkrachten om andere klassen te begeleiden.

WERKGROEPEN BEPERKEN & DRAAIBOEKEN (BO + SO)

Niet voor alles moeten er werkgroepen zijn. Maak gebruik van vaste draaiboeken (bv. Oudercontact, feest, gezond ontbijt ...) zodat overleg en voorbereiding tot een minimum worden beperkt .

SPRINGUREN GROEPEREN (SO)

Groep voor bepaalde klassen de springuren en creëer voor deze leerlingen een aanbod met externen (bv. Taalondersteuning via taaltutoren). Zo kan je de leerkrachten op een andere manier inzetten.

ZWANGERE KLEUTERJUFFEN (BO)

Geef zwangere kleuterjuffen onderwijsondersteunende taken in de lagere school.

LESTIJDEN REORGANISEREN (SO)

Creëer ruimte bij leerkrachten door bepaalde lessen van verschillende klassen te groeperen of voor bepaalde vakken per graad te werken.

PERSOONLIJKE WERKTIJD (BO + SO)

Bouw de persoonlijke werktijd geleidelijk uit (met opdrachten op papier of via pc, zelfstandige verwerking van leerstof, verbeteren met verbeterleutels ...). Ook niet-leerkrachten kunnen de begeleiding op zich nemen. Deze manier van werken vraagt in het begin wel veel voorbereiding en de ontwikkeling van specifieke vaardigheden bij zowel leerlingen als leerkrachten.

ERVARING EN TALENT (BO + SO)

Zet doelgericht talent (bv. vak of vaardigheid) of ervaring (bv. in het managen van grotere of diverse groepen) in en organiseer bepaalde lessen of leerlingengroepen anders.

AFSTANDSONDERWIJS (SO)

Bied bewust bepaalde (delen van) vakken systematisch in afstandsonderwijs aan en creëer zo ruimte bij leerkrachten.

3. INHOUDELIJKE BIJSTURINGEN

DE-IMPLEMENTATIE (BO + SO)

Ga voor de-implementatie en bouw een aanpak, praktijk, initiatief of programma dat onvoldoende impact heeft of niet prioritair is af. Zet in op onderwijskwaliteit en maak professioneel en procesmatig keuzes : verkennen > voorbereiden > uitvoeren > verankeren (zie [hier](#))

GEEN LEERKRACHT VOOR LEVENSBESCHOUWING (BO + SO)

Vervang de lessen levensbeschouwing door 'levenslessen' van een pool van vrijwilligers (o.a. ouders) yoga, verhalen vertellen uit verschillende culturen, koken, ambachten, muziek maken ... Dit kan zowel in het Nederlands als in andere talen. Dit vervangt de lessen levensbeschouwing niet, maar is wel een zinvol alternatief.

KINDERVERZORGSTER VOOR DE JONGSTE KLEUTERS (BO)

Vang (een deel van) het aanbod voor de jongste kleuters (onthaalklas) op door een kinderverzorgster of i.s.m. het kinderdagverblijf in de buurt van de school en creëer zo ruimte voor het kleuterteam én werk aan warme overgang voor de kinderen.

EIGEN LESMATERIAAL VERSUS AANGEKOCHT LESMATERIAAL (BO + SO)

Maak gebruik van extern ontwikkeld lesmateriaal. Zo, investeren leerkrachten zelf minder tijd en energie in de ontwikkeling van lessen. Bovendien helpt dit ook in het uittekenen en bewaken van de planning en de leerdoelen.

4. SAMENWERKING

SCHOOLOVERSTIJGEND SAMENWERKEN (SO)

Ga praten met scholen in je omgeving en verken mogelijkheden om rond bepaalde vakken of leerdoelen samen te werken.

INZETTEN PARTNERS I.F.V SPECIFIEKE INHOUDEN EN DOELLEN (BO + SO)

In Brussel zijn er heel wat organisaties actief met specifieke inhoudelijke expertise (bv. STEM, taalstimulering, muzische...), Schakel hen in om deze leerdoelen te realiseren.

PARTNERWEEK (BO)

Soms is het nuttig en nodig om de leerkrachten even een week wat ademruimte te geven, al was het maar om de werking te herdenken/reorganiseren.

OVERUREN DOOR LEERKRACHTEN VAN DE SCHOOL

Soms zijn leerkrachten bereid om buiten hun volledig uurrooster overuren te presteren.

STUDENTEN, TUTOREN (SO)

Niet alleen studenten van de lerarenopleiding, maar ook andere studenten kunnen een waardevolle invulling geven aan bepaalde lessen. Denk maar aan ingenieurs in wording, architecten, zorg, wetenschappers in allerhande domeinen,...

SCHOOLINTERNE TUTOREN (BO + SO)

Oudere leerlingen kunnen ingezet worden voor de begeleiding van jongere leerlingen. Zo kan er in kleinere groepen gewerkt worden of meer ondersteuning voorzien worden voor leerlingen die het wat moeilijker hebben.

5. TIPS

- Bij iedere actie is het belangrijk om **twee cruciale vragen** te stellen:
 - Wat hebben we nodig om kwaliteit te blijven bieden?
 - Hoe maken we werk van de leernoden van de leerlingen?
- Betrek en geef eigenaarschap aan de schoolgemeenschap bij je zoektocht naar antwoorden en oplossingen (bestuur, schoolteam, leerlingen, ouders, partners). Zo creëer je draagvlak, maar ook verantwoordelijkheid.
 - Er zullen ook momenten zijn dat het niet lukt, dat er **geen oplossing** is. **Bespreek dit** open met alle betrokkenen.

Heb je zelf nog ideeën, tips, goede praktijken?

Geef dit dan zeker door!

onderwijscentrumbrussel@vgc.be

Marcqstraat 16
1000 Brussel
02 210 63 90

www.onderwijscentrumbrussel.be
[@onderwijscentrumbrussel](https://www.facebook.com/onderwijscentrumbrussel)
[@OCBrussel](https://twitter.com/OCBrussel)